

15.5.2023

VN/14098/2023
VN/14098/2023-TEM-1

Jakelun mukaan

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Valtion ydinjätehuoltorahaston toiminnasta vuonna 2022

Työ- ja elinkeinoministeriö arvioi tässä asiakirjassa rahaston tuloksellisuutta ja sen kehittymistä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumista. Ministeriö ottaa myös kantaa raportoinnin perusteiden asianmukaisuuteen ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä niiden kehittämistarpeisiin. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö toteaa toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi.

Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Varautumisrahasto

Valtion ydinjätehuoltorahaston tehtävänä on kerätä, pitää tallessa ja turvaavasti sijoittaa ne varat, jotka tulevaisuudessa tarvittaisiin ydinjätteistä huolehtimiseksi, mikäli jätehuoltovelvolliset eivät kykene itse huolehtimaan niistä. Ydinjätehuoltorahaston luonteen vuoksi sen ensisijaisena päämääränä ei ole tuottaa taloudellista voittoa vaan varmistaa ydinjätehuollon toteutuminen tulevaisuudessa.

Rahaston varat kerätään jätehuoltovelvollisilta organisaatioilta, joilla on huolehdittavanaan ydinjätteitä. Tällaisia organisaatioita ovat tällä hetkellä Fortum Power and Heat Oy, Teollisuuden Voima Oy ja Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy.

Varautumisrahaston tase oli vuoden 2022 lopussa noin 2,6 miljardia euroa (vuonna 2021 noin 2,7 miljardia euroa). Rahaston varat kattavat tällä hetkellä kaikki arvioidut jätehuoltovelvollisten tähän mennessä kertyneen ydinjätteen huoltoon tarvittavat kustannukset.

Rahaston sijoitustoiminnasta sekä lainaustoiminnan mahdollisista korkotuotoista kertyvillä tappioilla veloitetaan jätehuoltovelvollisten rahasto-osuuksia vastaavasti. Varautumisrahaston tappio oli vuonna 2022 noin 96,4 miljoonaa euroa (vuonna 2021 oli voittoa noin 38,2 miljoonaa euroa), ja se käytettiin rahasto-osuuksien vähennyksiin. Pääasiallinen syy tuottoalijäämään oli se, että kiinteäkorkeisten joukkolainojen laskennallinen arvo laski kun markkinakorot nousivat vuoden 2022 aikana jyrkästi.

Jätehuoltovelvollisilla ja heidän osakkeenomistajillaan on oikeus lainata turvaavia vakuuksia vastaan enintään 60% jätehuoltovelvollisen rahasto-osuudesta. Vuonna 2022 takaisinlainausmahdollisuutta

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

käyttivät Fortum Power and Heat Oy:n osakkeenomistaja Fortum Oyj (60 % osuudestaan) ja Teollisuuden Voima Oyj (noin 45% osuudestaan). Valtio ei käyttänyt takaisinlainausoikeuttaan.

Rahasto antoi Valtiokonttorin tehtäväksi sijoittaa lainaustoiminnan jälkeen rahastoon jääneet varat valtion sarjaobligaatioihin (25,3%) aikaisempien vuosien tapaan, ja ydinenergialain vuonna 2021 tapahtuneen muutoksen mukaisesti muuhun sijoitustoimintaan ulkoistettujen varainhoitajien (22,2%) kautta siten, että kummankin sijoitusten osuus oli lain mukaiset vähintään 20% rahaston varoista.

Rahaston käytössä oleva lainaustoiminta ja muu sijoitustoiminta ovat ydinenergialain periaatteiden mukaisia. Merkittävin rahaston käyttämä harkinta liittyy Varautumisrahaston varojen takaisinlainaukseen ja erityisesti siihen liittyvien vakuuksien arviointiin.

Tutkimusrahastot

Valtion ydinjätehuoltorahastoon kuului vuonna 2022 Ydinturvallisuustutkimusrahasto ja Ydinjätetutkimusrahasto, jotka yhdistettiin vuoden 2023 alusta. Tutkimusrahastoihin kerätään vuosittain ydinlaitosten haltijoilta varoja jaettavaksi alan tutkimustoimintaan. Vuonna 2022 tutkimusvaroja jaettiin yhteensä noin 8,8 miljoonaa euroa (vuonna 2021 noin 9 miljoonaa euroa).

Rahaston käytössä oleva tapa kerätä ja jakaa varoja on ydinenergialain periaatteiden mukainen.

Raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Valtion ydinjätehuoltorahaston johtokunta hyväksyi vuoden 2022 tilinpäätöksen 1.2.2023. Tilinpäätöksessä on seuraavat osat: johdon katsaus, toiminta-ajatus ja tehtävät, toiminta ja talous tarkastelu vuonna erillisrahastoittain, toiminnan tuloksellisuus, johtokunta, sijoitusneuvottelukunta, rahaston henkilöstö, maksetut palkkiot, eläkeasiat, tilintarkastajat, sisäinen valvonta, tuotto- ja kululaskelma, tase, rahoituslaskelma, liitteet, tilikirjat ja tositenumerosarjat. Tiedot esitetään erillisrahastoittain kahdelta vuodelta.

Ministeriö on vahvistanut Valtion ydinjätehuoltorahaston tilinpäätöksen asian oltua valmistavasti käsiteltävänä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa 23.3.2023. Tilintarkastus on suoritettu 7.2.2023. Toinen kahdesta tilintarkastajista oli JHT-tilintarkastaja ja toinen KHT-tilintarkastaja. Rahaston tilintarkastajilla ei ole ollut huomauttamista rahaston tilinpäätöksestä.

Ministeriön näkemyksen mukaan rahaston raportointi on ollut asianmukaista ja riittävää ohjauksen ja tulosvastuun kannalta. Ministeriön näkemyksen mukaan raportoinnin kokonaishyötyä lisäksi parempi aikataulullinen ennakoitavuus.

Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Valtiontalouden tarkastusvirasto ei tarkasta Valtion ydinjätehuoltorahaston tilinpäätöstä eikä tässä kannanotossa siten ole käytettävissä tarkastusviraston tarkastusraporttia.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan Valtion ydinjätehuoltorahaston toiminta ja tilinpäätös vuodelta 2022 vastaavat valtioneuvoston asettamia tavoitteita. Ministeriöllä ei ole huomauttamista Valtion ydinjätehuoltorahaston toiminnasta eikä tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2022. Rahasto on vuonna 2022 täyttänyt sille asetetut tulostavoitteet.

Varautumisrahastoa koskevat tulostavoitteet vuodelle 2023 on sovittu ministeriön ja rahaston vuosittaisessa tulosneuvottelussa joulukuussa 2022. Tulostavoitteet kohdistuvat pääosin rahaston määrärahojen noudattamiseen, sijoitustoiminnan kehittämiseen, tutkimusrahastojen yhdistämisen implementointiin ja hallinnon kehitystarpeiden identifiointiin. Myös jätehuoltokaavioissa tulee siirtymä pidempisiin aikajaksoihin ja SAFER-kokonaisuuden kautta toivotaan, että päästäisiin parempaan lopputulokseen, eli että kaikki tutkimuksiin varatut rahat saataisiin käytettyä. Myös sijoitussalkun vastuullisuusnäkökulmaa katsottiin olevan tarpeellista tarkastella.

Osastopäällikkö

Riku Huttunen

Erityisasiantuntija

Mirjami Tanner

Jakelu

TEM OHJAUSYKSIKKÖ

Tiedoksi

TEM EOS Energiaosaston yhteiset
Valtion ydinjätehuoltorahasto

VN/14098/2023-TEM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: